

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: **una pesseta.**
Fora d'Espanya: **dues pessetes.**

ADMINISTRACIÓ:

St. Bernat, 6, Pral.-2.ª
CIUTAT DE MALLORCA

(Administrador: Juan Riutort.)

LA AURORA

A ON LA VENEN?

A Manacor: Ca-mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.

A Palma: Llibreria d'En Guasp, Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d' En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria de N' Ernest Frau, Brossa.—Llibreria Amengual y Muntaner.

Surt cada dissapte per donar ventim i altres erbes an es qui s'ho guany

AN EL BENAVENTURAT

RAMON

Obres originals del Bt. Ramón Lull publicadas

1. Libre del Gentil e los tres Sabis.
2. Libre de Primera e de Segona Intenció.
3. Libre de Mil Proverbis.
4. Arbre de Filosofia d'Amor.
5. Libre d'Oració.
6. Felix de les Meravelles del mon.
7. Doctrina Pueril.
8. Libre l'Orde de Cavalleria
9. Libres de Clerecia e Art de Confessió.
10. Libre de Contemplació en Deu.
11. Libre de Blanquerna (Amic e Amat e Art de Contemplació).
12. Libre de Rims (Poesies).
13. Libre de Sancta María.
14. Libre de Deu e de Coneixença de Deu.
15. Libre de l'Es de Deu.

LULL

Obres Originals del Bt. Ramón Lull sensa publicar

1. Libre de l'arbre de Ciencia.
2. Libre de Demostracions.
3. Libre de Benedicta tu.
4. Libre de ço que deu hom creure de Deu.
5. Libre dels Articles.
6. Començaments de Medicina. Tractats medicals.
7. Libre de Natura.
8. Art amativa de Be. Flors d'Amors.
9. Libre de Anticrist.
10. Art d'atrobare Veritat. Art Breu. Lògica nova.
11. Libre de l'Anima racional.
12. Libre de l'Home. Arbre de Filosofia desijada.
13. Art de fer e soldre Questions.
14. Libre de Nova Geometria. Tratat d'Astronomia. Libre de Quadratura de Cercle.
15. Libre de Virtuts e pecats. Libre de Consolació d'Ermita.
16. Libre d'Hores de Nostra Dona.

Gloria altíssima de la Fe i de la Ciencia
an el VI Centenari de son Martiri

La Aurora

El Bt. Ramón Lull

A l'illa de Mallorca de fresc conquistada p'el gran rei en Jaume I, nasqué al Bt. Ramón, del matrimoni del cavaller Ramón de la nobilíssima família dels Lulls de Catalunya, i de n'Elisabet d'Erill, igual al seu marit en noblesa de llinatge. El pare havia acompanyat el gran rei a la conquesta de Mallorca, i en mercè dels seus bons serveis, en rebé varies possessions i alocs. El nou patrimoni adquirit aquí, amb altres motius al parèixer d'orde domèstic, el resolgueren a establir-s'hi amb sa muller l'any 1231, quant ja estava apassivada la gent, deixant els bens que tenien a Barcelona i a altres endrets de Catalunya.

Asseguren alguns historiadors que la noble Elisabet d'Erill, amb deu anys que vivia en orde de matrimoni, no havia tengut cap infant; però amb sa venguda a Mallorca i el renovellament dels seus vots i pregaries ardentíssimes a Deu nostre Senyor, n'obtingué a la fi, devers l'any 1233, la benedicció sobreabundosa del nin Ramón.

Fill únic, aquest, i hereu de tot el patrimoni de la família, era natural que rebés la criança qui's pertocava al seu estament de cavaller, educant-se en la carrera de les armes i en la art o ciencia de *trovar*, de les que'ns ne deixà bellíssimes produccions. Però no succeí lo mateix en les disciplines científiques, sino que's crià un illiterat, car a ell a nutrir ni a castigar, no hi valien «copls ni penes ni plaers ni amonaments ni maestríes» segons diu ell mateix en el Libre de Contemplació. Això emperó no era ni podia ésser un obstacle a la seua carrera, tota vegada que la ciencia escolàstica restava closa dins la clerecia, on no li tirava gaire la inclinació; ans bé l'estament d'en Ramón anava millor la ciencia dels trovadors i la art de cavalleria, amb un bany de cultura general i mundologia qui esqueien molt bé dins les costums socials i polítiques de l'època, i satisfien cumplidament les necessitats de la seva classe.

Entrant a l'adolescència, el gran rei en Jaume I el prengué per page, qui l'acompanyà en sos viatges, l'estudià en les seves relacions, i s'amarà de les intimitats de la vida cortisana, política i diplomàtica. Sols així poden explicar-se satisfactoriament els moltíssims i variats coneixemens de la vida i costums de les cases reials i senyoriales, que descrigué després amb mà de mes-

tre i com a testimoni ocular, en distints capítols del Libre de Contemplació.

L'illustració adquirida en sos viatges, amb l'observació íntima i directe dels homes, de les costums i de les coses, unida a la gran vivor natural del jove Ramón, foren motiu abastament perque el gran monarca se fitsàs en ell i el triàs com a preceptor del seu fill l'infant en Jaume, declarat hereu de Mallorca l'any 1256, i al qui el rei son pare degué parar casa i donar familiars, ja que en certa manera desde a les hores començà a governar el reine de Mallorca, fent les veus de son pare. Per aqueix temps en Llull, als 24 o 25 anys, fon honrat amb els càrrecs de senescal i majordom de l'infant en Jaume.

Però també en aquella època, olvidant-se de Deu i de la fi per que era creat, envanit per sa altra posició, per son ingeni i per ses riqueses, esclataren les seves passions amb força volcànica; la fogor del seu temperament se desbordà com un torrent en la vida llenegadica de la cort, i la bullentor de sa sanc d'almogàver s'expandí alloure dins l'ambient voluptuós de l'orientalisme de la ciutat, perfumada encara i transpirant arreu la sensualitat de les odaliques filles del Alcorà.—Tal volta per refrenar les ardors de la carn, i per moviment espontani o per indicacions qui no podien ésser desoides, devers l'any 1257 se lligà en matrimoni amb na Blanca Picany, de la que hagué un fill, Domingo, continuador del llinatge dels Lulls, i una filla, Magdalena, qui després fou muller d'en Pere de Sentmenat; però ni la santedat del vincle, ni les consideracions socials, ni l'amor paternal, ni el perill de la ànima, bastaren a contenir la seva lascivia impetuosa, qui sense respecte ni frè trencava lleis i trepitjava conveniències socials i seguia escandalosament dins el vici i la passió.

Als 30 anys d'etat, devers l'any 1262, estant senescal Ramón, un vespre dins sa cambra ocupat en dictar una *vana cançó* per una sua enamorada qui a les hores el duia seny a perdre, li aparegué a un pany de la paret l'imatge de Jesús Crucificat, causant-li tal temor, que l'obligà a anar-s'en immediatament a dormir. Però continuant als dies sigüents en la meteixa deria de *trovar*

aquella cançó amatoria, se repetí quatre vegades més la meteixa aparició, fins que tocat de la gracia divina resolgué pegar coça el mon i a les seves vanitats i donar-se per complet al servici de Deu, si bé tement moltíssim la seva indignitat i ignorancia.

En mig del trastorn del seu esperit, se concrecionà ja desde llavors el pensament capital de la seva vida, a la realització del qual dedicà totes les energies del seu geni i tota la tenacitat de la seva raça; o sia: a) Derramar sa sanc per Jesu Christ en el suprem acte de caritat que pot existir; b) pagar el coneixement de la veritat de la fé catòlica entre els infeels; i per conseguir això 1er. fundar col·legis de llengües orientals a on se formassen predicadors de l'Evangeli, i reduir a mètode científic els coneixemens humans com armes per esgrimir en defensa de la Relligió. Concebut aquest pensament, s'en anà a una església a posar-lo els peus de Jesu Christ i encomenar-le-hi amb tota la efusió de la seva ànima.

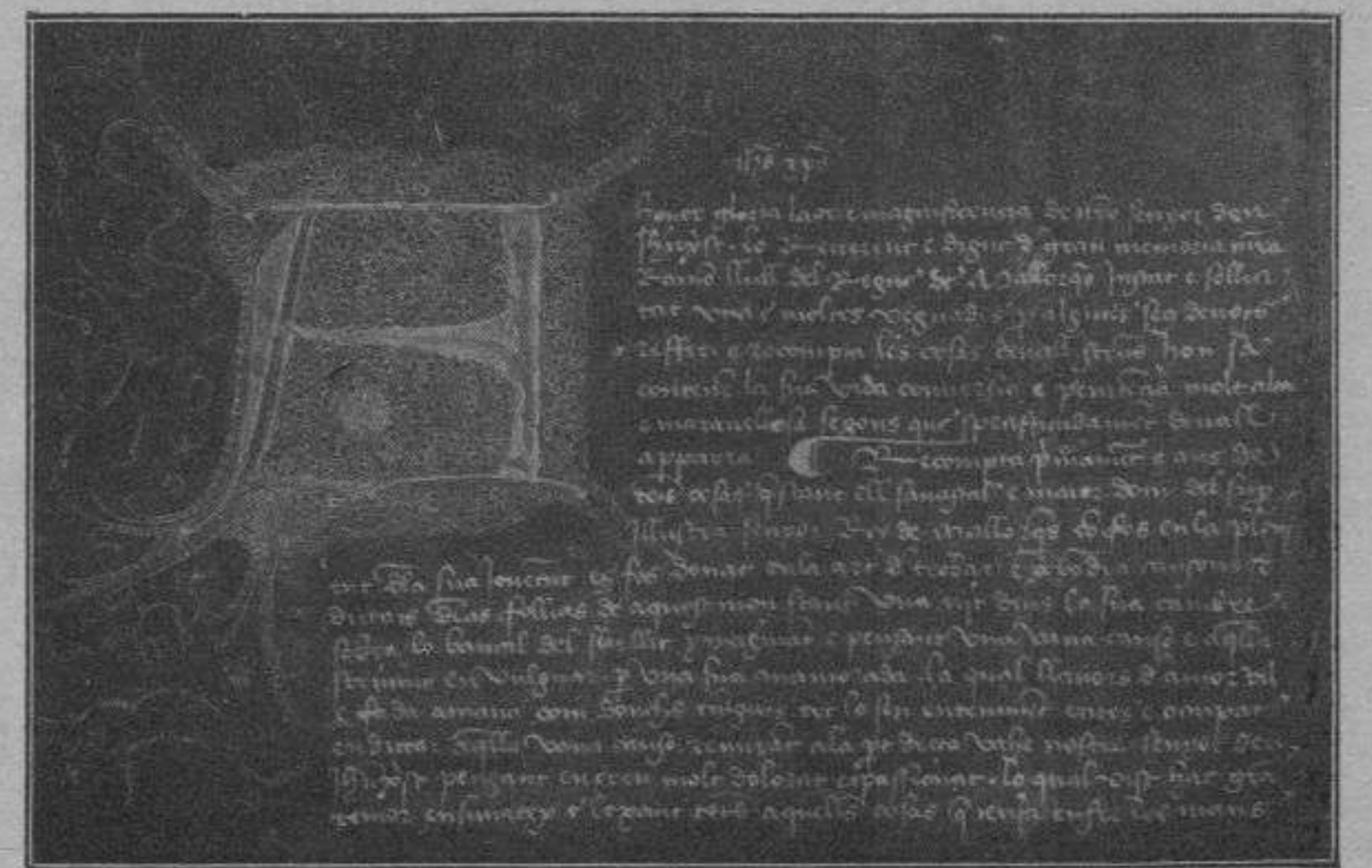
Passà encara tres mesos per obtenir el permís del rei i la venia de la seva muller, i per arretglar els seus negocis temporals; reservà una part del seu patrimoni per sustentació de sa família, i destinà la reste a almoines i despreses per dur enfront els seus propòsits. I així, pobre per amor de Deu, sortí de Mallorca i emprengué una primera pelegrinació, visitant el sepulcre de St. Jaume de Galicia, el santuari de la Mare de Deu de Montserrat, Roma i Terra Santa, suplicant Deu nostre Senyor que l'endrecàs en l'execució dels seus plans. Qui us podria dir la gran devoció i penitencia de l'ex-senescal Ramón durant els dos anys que durà el seu romiatge? Recorregué a peu i mendicant, per plans i muntanyes, per deserts i ciutats, per terra i per mar, com un foll d'amor i de mortificació, cercant la bellesa i la bondat de son Amat, plorant ses desonors, predicant sa gloria. En el capítol 113 del L. de Contemplació hi deixà escrita una bella plana costumista de lo que vejà, censurant abusos i intencions torçudes d'alguns, aplaudint la pietat i puresa d'intenció d'altres.

Disposta la seva ànima amb el tremp de la penalitat i mortificació cregué necessari pulir el seu enteniment i obrir-lo a les resplendors de la ciencia; i amb aquesta mira, tornant a Barcelona del seu pelegrinatge, pensà anar-se'n a estudiar a Paris; però els seus amics i familiars, i especialment Sant Ramón de Penafort, li aconsellaren tornar a Mallorca, i així ho va fer vers l'any 1266.

Al presentar-se de bell nou davant la societat testimoni de les seves concupiscències, el noble i gentil Ramón, als 32 o 33 anys, a la flor de la vida, se vestí de tela gruixada en hàbit de penitencia, volent reparar amb el bon exemple els escàndols passats. Plau

imaginar-lo entre la pompa i magnificència de la cort, passetjant la seva primitiva superbia retuda, encadenada amb el cinyell de penitencia, envilint-se per Deu, menyspreant-se a sí mateix en el més gran i tal volta més heròic acte d'humilitat que realitzà en tota la seva vida. Assaciant-se de l'oprobri social, emportat de la fervor del seu temperament qui no conexia mitges tintes ni situacions eclèctiques, se dedicà amb vehemència a la vida de pietat i de ciencia. Alternant ambde vots exercicis, emprengué com un simple escollar els estudis de llatí i d'àrab. Per aprendre bé aquesta llengua, que ell considerava necessaria a la realització del seus vastíssims plans de propaganda, comprà aposta un esclau moro a qui se sotsmeté com a dexeble. I aquí cal fer una petita digressió, exposar un fet anedòtic qui pinta meravellosament el zel i caràcter del nostre biografiat. En certa ocasió l'esclau se permeté blasfemar el Sant nom de Jesu Christ en ausencia del seu senyor. Sabidor aquest de la proccitat del seu esclau i mestre, el reprengué amb vigor i força. Callà l'esclau i esperà, covant dins son pit una venjança; i un dia que'l vejà descuidat, l'investí amb un coltell i li feu una gran ferida al ventre. Passada la gravetat pensà Ramón lo que faria. Li repugnava moltíssim permetre que el seu mestre fos lliurat a mort, i d'altra part el sentiment de justicia i el perill de reincidencia en la blasfèmia i en l'atentat, el tenien indicis, fluctuant entre quina resolució havia de prendre. Acudí a demanar il·lustració del cel, retirant-se durant tres dies al monasteri de La Real, i tornant a Ciutat sense haver-se decidit, trobà que l'esclau s'era penjat dins la presó. Feu gracies a Deu d'haver-lo tret d'aquell conflicte, i seguí com abans, donant-se a l'oració i l'estudi.

Als 10 anys de la seva conversió, passats en oracions i penitències, per impedir de Deu la aptitud necessaria a l'execució del seu pensament, atret per una força misteriosa precursora de gran esdeveniments, se retirà al Puig de Randa devers l'any 1272, a on estigué 8 dies preparant-se en la oració per rebre alguna gracia extraordinaria. Elevat en altíssima contemplació de la bondat de Deu, al vuitè dia, amb la vista fita en el cel, li sobrevingué *certa il·lustració divina*, donant-li orde i forma d'escriure alguns llibres per procurar la gloria de Deu i esvaire les errors dels infeels. D'aquesta gracia en feu grans mercès a Deu amb abundor de llàgrimes i efusions de l'ànima, i se disposà a emprendre la *grantasca*, Aquest moment senyala una fita capital dins la vida d'en Llull, i sens aquella il·lustració que confessa ell mateix en distints passatges i conta amb senzilleza sublim un autor anònim i coetani, resultaria inexplicable i enigmàtic el camvi radical obrat momentaniament dins l'esperit del nostre savi, en lo que

Manuscrit del segle XV del British Museum de Londres, on s'hi conté la vida coetanea.

atany a l'orde científic. Fins allavors aixelades les aspiracions de sa voluntat per la seva ignorància de les disciplines científiques, considerant-se ell meteix con un il·lustrat, se remunta amb una primera volada i cop-en-sec, a les mes grans altures de la ciència, i retirat al monastir de La Real, escrigué la seva *Art Major* que després anomenà *Art General*, la més vasta concepció d'un esquema de ciència universal, basada en els primers principis o *començaments* coneguts per si meteixos, fluint directament de Deu com de sa font propia, i donant origen després a les múltiples veritats particular objecte de les demés ciències, veritats que només admet després de rigurosa comprovació i experiència, cernudes p'el cedàs de la crítica positiva més exigent. Així venia a armonitzar els dos sistemes clàssics de filosofia, la d'ucció aristotèlica amb la inducció platònica, aplicant an aquesta tot el rigor possible, no superat encara p'el de la crítica moderna.

Totes ses altres obres didàctiques no son més que branques de la *Art Major* que amb un afany portentós començà a elaborar desde aquell meteix moment, compilant una partida de tractats especials que adaptava a la capacitat intel·lectual de l'època. Simultaniament, al pareixer, dedicat a la contemplació en Deu, compongué en aràbic el *Libre* d'aquest nom (*de Contemplació*) escrivint un capítol cada dia durant un any seguit, sobre la matèria que contemplada havia en sa oració diària. Els seus 366 capítols formen una gran enciclopedia ascètica, la millor i mes completa coneguda, l'obra capdal del mestre, plena de confessions i de anècdotes autobiogràfiques, d'una inmensa valor per conèixer l'època i la persona de l'autor, obra qui conté en si potencialment tota la demés producció lul·liana. Al poc temps d'escrita en aràbic, la traduí a la seva llengua, amplificant-la ab *novelles raons*, segons diu ell meteix.

I aquí cal fer notar un altre caire de la personalitat de l'autor, fins avui casi desconegut o no apreciat, i es la seva influència en la formació del nostre idioma. El català fins a les hores limitat a la ronega crònica, a la trova i als actes d'orde familiar, adquireix baix de la poderosa plasmació d'en Lull total'estructura orgànica d'una llengua formada, amb una flexibilitat i galanura de donzella feta i perfecta. L'empremta d'en Lull en la formació del català, supera a la del Dant dins l'italià, i a la dels escriptors francesos del segle XIV i castellans del XV dins els seus respectius idiomes; essent digne de notar que quant la formació de les altres llengües neolatines no passava del període crític d'una adolescència desgarbada i ingrata en mig de la seva ingenuïtat, la del nostra idioma ja era acabada, i els seus dominis, desde les vores de Murcia fins a les costes de Grecia, li donaven una relativa universalitat, superior a la del francès, castellà i italià, segons ja provava n'Antonio Baster i Lledó, en sa obra la *Crusca Provensale*, editada a Roma l'any 1724.

Després d'aquella primera florida del seu geni, per cert esplèndida i de cap de brot, tornà pujar el penitent Ramón al Puig de Randa, allunyant-se del comerç de les creatures per tancar-se en íntima comunicació amb el Creador. En aquell redós de penitència i de poesia la seva ànima sedetjant d'amor, s'embevia de les perfeccions infinides de l'Amat en un acte continuat d'adoració, dins la solitud de les altures, entre la mar sempre bellugadica com el seu esperit i la serra sempre inmovil com el seu propòsit, rodetjat del pla de l'illa extès en inmensa catifa verda símbol de l'esperança que entrellucava vers el mitjorn dins les platges d'Àfrica emboirades de llunyania.

En el lloc meteix on havia rebuda

aquella il·lustració divina, feu edificar una ermita qui li serví de redós durant quatre mesos, suplicant continuadament nostre Senyor, que la seva *Art* fos a gloria de Deu i servici de la Fè catòlica, i que li plagués encobrir-la i fer-la prosperar. Un dia s'encontrà amb un pastor que no conexia ni'n tenia notícia, el qual per espai d'una hora li donà lliçons sublimes de teologia, disertant profundíssimament sobre la essència divina i la natura angèlica. Després, postrat de genollons i els ulls plens de llàgrimes, el pastor prengué els llibres escrits d'en Ramón, i los besà devotament, augurant-li que serien de gran utilitat a l'Esglesia de Deu; i finalment, com si fos un profeta, beneí el penitent, i s'en anà deixant-lo tot embadalit.

An aqueixa època se remunta la tra-

dició de la *Mata escrita*, qui atribueix a gràcia i miracle l'especie de caràcters semites qui adornen les seves fulles.

En els dos anys qui correueren desde 1272 en que rebé aquella il·lustració divina origen del calificatiu de *Doctor Il·luminat*, fins a 1274, sorprén meravellósament la fecunditat del seu geni; car an aquella època s'ha de remuntar ja la composició o al manco la concepció dels esquemes d'una partida de tractats nous, essent dignes de menció el *L. de Demostracions*, la *Lectura de la Art general*, els *Començaments de Teologia*, de *Filosofia*, de *Dret i de Medicina*, el *L. dels Articles*, el *L. dels Angels*, el *L. de Chaos*, etc. que no eren més que aplicacions particulars de la *Art Major*.

Reproducció de la portada del *Apostrophe* imprès a Barcelona l'any 1504.

Divulgada la notícia i fama dels seus llibres, en Jaume II de Mallorca, l'any 1274 el feu venir a Montpeller on les feu examinar per un mestre de Teologia de la orde de menorets de St. Francesc, el qual se fixà especialment en el *L. de Contemplació* qui li produí gran meravella i reverència.

Favorablement impressionat l'hereu de Mallorca, no sols aprovà i lloà les obres del seu ex-seneschal, sino que li concedí permís per fundar a Miramar un col·legi o seminari de missioners, dotant-la amb 500 florins d'or.

Fàcil es d'endevinar l'exultació espiritual de l'enamorat Ramón veent a punt de complir-se aquell ideal tan intensament enyorat i tan ardentment desitjat. Tornà a Mallorca, frissós d'esperances i dirigí personalment la fundació del col·legi, la nineta dels seus ulls, distribuint el temps entre els afanyos de la vida activa i els embadaliments de la contemplativa; trià i preparà els primers alumnes, tretze frares menorets de noms ignorats, primera llevor de la *Congregació de Propaganda Fide*, entrevista i exposada al detall en el *L. de Blanquerna*, tres sigles i mig abans d'esser instituïda canònicament a Roma.

A l'any 1276, obtenguda l'aprovació pontificia p'el col·legi de Miramar, se dedicà totalment durant dos anys a escriure llibres, a conrar el seu seminari ideal on covava potencialment força i virtut per renovar el mon, i a la pràctica integral de la virtut en l'estat de vida ermitana. Els sentiments que breçolaren son esperit i les ansies qui l'agitaren, els sospirs i les efusions de l'ànima enamorada, les amargors de l'enyorament i les dolçors de la possessió de l'Amat, arribaren al grau més alt i més intens de passió, segons apareixen, traduïts anys després, en el místic poema de *Amic e Amat*, eclosió

esplèndida d'una ànima en deliqui, pura i ardent, qui s'evaporava en efluvis lírics, de passió flametjant, no superada dins la mística espanyola, i sols igualada, tres sigles després, per dos o tres dels millors místics castellans, segons afirmació d'en Menendez i Pelayo.

Aquest sojorn a Miramar fonc l'últim de relativa tranquil·litat, una especie de vetla de les armes del donzell qui's preparava a esser armat cavaller per anar a combatre el s'en demà meteix. I efectivament, l'any 1278, aquell geni de tremp d'aguila, empenria la volada definitiva desde les roques de Mallorca, agitat de perpetues inquietuts, per procurar la gloria de son Amat i evitar ses desonors.

Aquí comença un entrunyellat de viatges i d'obres qui maretja, impossible d'acabar en el curt espai d'aquest treball, i que no més indicare per orde cronològic i amb eixutor de crònica. Per espai de vintidós anys recorregué el mon en apostòlic nomadisme, més que suficient per gastar el còs mes ben complexionat i per exhaurir la voluntat més ferrenya. De tot d'una s'en anà a Roma per impetrar la fundació de col·legis similars al de Miramar on se formassen missioners. Vacant a les hores la Seu Apostòlica, empenngué el més difícil romiatge qui's puga imaginar, visitant tot el mon conegut, desde les terres septentrionals de la Guirlanda i Bocinia fins a les meridionals de l'Abisinia; desde la occidental Lusitania fins a la misteriosa Tartaria de sol-ixent, deixant per tot arreu la terra sellonada de lluminor de sa intel·ligència i fecundada de la calentor de sa voluntat, i sense oblidar mai la composició d'obres amb una fecunditat pasmosa.

Devers l'any 1282 regressà a Perpi-

nyà a veure son rei i protector en Jaume II de Mallorca, i escrigué sobre la adquisició de Terra Santa, visitada de fresc, exposant el seu pensament polític, d'una intuïció genial i meravellosa, com era la conquesta del Nort d'Àfrica, somniada dos sigles després per D.ª Isabel la Catòlica, i ideal modern de totes les nacions de la vella Europa.

De Perpinyà passà a Montpeller on escrigué el *L. de Blanquerna*, bellíssima producció novelesca, aplicació del seu pensament a tots els estaments de la vida, reveladora de les intimitats d'aquella ànima complexa, i del qual forma part amb el títol de «Vida ermitana» el mai prou alabat poema d'*Amic e Amat*. Escrigué ademés entre altres la *Art Demonstrativa* que ensenyà publicament, *Lectura sobre les figures de la Art demostrativa*, *L. del XIV articles*, *Art d'atobar els particulars en lo universals*, *L. de proposicions segons la Art demostrativa*, *L. de primera e segona intenció*, etc.

De Montpeller, devers l'any 1285, anà a Roma a impetrar la fundació de col·legis de missioners que l'obsessionava, i trobant altra volta vacant la Seu Apostòlica assistí a Bolonia a un capítol general de frares Predicadors, tornant al poc temps a Roma on conseqüentment entusiasmar el nou Papa Honorí IV qui feu algunes tentatives en el sentit demanat per aquell estrany pelegrí d'amor. A la Ciutat eterna escrigué alguns llibres de controversia, entre ells el *Cent noms de Deu*.

Seguint sou incessant romiatge, anà a París i llegí publicament la seva *Art* en l'estudi de mestre Britold, canceller de l'Universitat; tractà amb el rei Felip el Bell fill de n'Elisabet de Mallorca, i escrigué, entre altres, el *Felix de les meravelles*, obra de caràcter enciclopèdic o miscel·lani oriental, endreçada a la reforma de les costums. Es notabilíssima per la vivor de imatges i la vigor despiedada amb que flagella la corrupció de l'època.

Tornà a Montpeller, vers 1287, ensenyà la seva *Art* i escrigué la *Art d'atobar veritat*, que traduí a l'aràbic poc després estant a Génova. D'aquí passà a Roma per insistir en l'establiment de col·legis de missioners, i havent topat amb certs obstacles provinents de les guerres de Sicília i pèrdia d'algunes places cristians de Siria, regressà a Montpeller, obtingué lletres commendatícies del general dels menorets, tornà encara a Roma, i d'aquí a Génova, per embarcar-se cap a Berberia devers l'any 1292. Però abans de partir caigué greument malalt, i ademés va esser combatut d'una formidable temptació de desesperança en la misericòrdia de Deu, que sols pogué vèncer de tot quant, convalescent encara, emprès p'el fervor de convertir sarraïns i morir per Deu, s'embarcà cap a Tunís contra la voluntat dels seus amics. Dins la nau, veent-se en camí d'associar les ansies del seu desig, recobrà completament la salut i la serenor d'esperit, de lo que'n feu singulars llaors a nostre Senyor.

Arribat a Tunís, el temps li fou curt per començar la missió del seu apostolat: se relacionà amb les persones mes sabents i disputà amb elles, combatent els fonaments del mahomatisme; i com amb la controversia començà a il·lustrar l'enteniment dels sarraïns, un fanàtic, tement la destrucció de la seva creença, el delatà al rei. El consell convocat aposta el volia condemnar a mort, però un dels més savis consellers prengué la seva defensa i se contentaren de foragitar-lo de la terra. El s'en menaren a una nau de genovesos aparellada a partir, rebent de pas colps galdades i pedrades, oprobis i afrontes, que sufrí alegrement remembrant la passió de son Amat. Se dolia emperò de la pèrdia de les ànimes que havia aparellades a rebre el baptisme, i en un excés de zel fugí secretament de la nau per romandre a terra; més veent la excitació encesa contra ell, i con-

siderant que no podria guanyar gaire profit, a mitjan setembre de 1292 s'embarcà cap a Nàpols.

Com a detall de la seva prodigiosa activitat, cal notar que en el port de Tunís començà el tractat *Taula General* que acabà a dita ciutat de Nàpols. Aquí ensenyà la seva ciència, i a instància i suplicació dels metges de la ciutat compongué un tractat de la *Léugeria e ponderositat dels elements*.

A l'elecció del papa Celestí V (1294), procurà davant la Cort pontificia la realització del seu negoci; l'any següent, elegit papa Bonifaci VIII, insistí Ramón en la seva demanda, seguint-lo desde Nàpols on era estat elegit; fins a Roma, però no poguent aconseguir res a causa de la multiplicat de negocis que va haver de tractar aquell papa amb els reis d'Aragó i de France, seguí Ramón la incessant romeria, anant a Génova, d'aquí al Rosselló a tractar amb el rei de Mallorca reintegrat an els seus dominis, per intervenció del papa, i devers l'any 1298, tornà a Paris on ensenyà la seva Art i seguí escrivint. D'aquesta època son dignes de menció el *L. d'Arbre de Sciència* i el sublim *Desconort*. Tots se ressenten una mica del pessimisme qui amarava la seva ànima a causa dels desengans rebuts, especialment per la destrucció de Miramar; en tots hi batega una queixa adolida, gemecs d'ànima enamorada qui no logra per son Amat tot ço que voldria, sospirs de tórtora engabiada després de afoollar-li el niu i allunyar-la de la companya.

A Paris, apesat de la bona acullida, no pogué aconseguir res d'en Felip el Bell, però en canvi la seua fecunditat inexhaurible donà a llum, entre altres, l'*Arbre de filosofia d'amor*, bellíssima producció on pinta admirablement el seu estat anímic, defallent d'amor, malalt d'amor, i morint espiritualment d'amor, amb una sublimitat de sentiment similar al *L. d'Amic e Amat*. També hi escrigué el *Cant de Ramón*, visió ràpida de la seva vida i actes, plant dolorós del poc fruit lograt després de trescar la major part del mon sense trobar adjutori.

I quant al parèixer, ja septuagenari, les seues energies se havien d'afluixar, el veim redreçar-se amb major briu que mai. De Paris va a Barcelona i d'aquí a Mallorca, vers l'any 1300, després de vintidós anys d'ausència; i el seu esperit sempre jove, sempre inquiet, sempre ple d'esperances, segueix la seva tasca, escrivint llibres amb tenacíssima persistència, i iniciant un nou cicle, de disputes i controvèrsies amb els jueus i sarraïns qui eran romasos a l'illa, i de viatges qui començaren l'any següent (1301); car, havent-se correguda la nova de que el gran Tartre s'havia ensenyorit de Siria, s'embarcà tot d'una Ramón cap a Xipre on trobà que aquelles veus eren falses; però seguint la norma d'aprofitar-se de les circumstàncies, demanà al rei de Xipre que reunís els heretges i cismàtics, qui per allà pul-lulaven, i les obligàs a disputar amb ell, oferint-se en canvi a anar després al Soldà de Babilonia i als reis de Siria i d'Egipte, per portar-los la llum de l'Evangelí. El rei de Xipre no'n feu cas, emperò així i tot recullí Ramón algún fruit entre els cismàtics.

Aquí s'enmalaltí greument, i un capella i un moço qui'l servien, l'enmatzinaren, faltant-li poc per colar la vida: Ramón se contentà en despedir-los humilment, i en mig de la convalescència se refugià a Famagosta on va esser molt ben rebut p'el gran Mestre del Templaris qui residia a Limisso. D'aquí viatjà a Armenia, tornà a Xipre, passà per Rodes i Malta, i regressà a Mallorca. En aquest viatge, dins mar, escrigué el *L. de mit proverbis*. D'aquí anà a Montpeller, després a Génova, i altra vegada a Montpeller. i escrigué el *L. de Fine*, on insisteix en el seu pensament polític de conquesta del Nord d'

Africa valent-se de la penetració pacífica per medi de l'establiment de col·legis per la formació de missioners.

A l'elecció del papa Climent V (1305), després d'un curt viatge a Barcelona, anà a veure-lo a Lyon per interessar-lo en aquella magna empresa. De Lyon anà a Paris on ensenyà la seva ciència i partí cap a Pisa amb l'objecte de tornar a Bugia; però topant amb dificultats, regressà a Mallorca, l'any 1307.

No reposà massa aquí aquell esperit sens aturall, sino que al poc temps transfretà a Bugia, predicant agoserament en llocs públics la veritat de son Amat i les impostures de Mahoma; i si en aquesta ocasió s'escapà de la mort, fou mercès a haver-lo volgut veure un principal ministre de l'Alcorà, qui pasmat de la sabiduria d'aquell pelegrí, el sostragué a les ires populars, tancant-lo en duríssima presó; sense alliberar-se emperò p'el camí de colps i pedrades, ignominies i oprobis. La intervenció d'alguns catalans i genovesos, conseguí fos traslladat a altra presó més humana, accedint-hi els sarraïns amb la mira d'atreure-lo al mahometisme. Més, essent infructuoses i debades totes les tentatives que feren en aqueix sentit, (ja que ell a les ofertes de riqueses, dones i honors, oposava amb tenacitat els bens indeficients de la vida eterna), el reptaren e compondre un llibre on cada part al·legaria les raons de la veritat de la propia religió, lo que acceptà ell volentorosament comensant la *Disputa d'en Ramón amb n'Homar sarraí*, que no acabà fins anys més tart, per que als sis mesos de presó, el rei de Bugia, desde Constantina, el feu expulsar del reïne, sots pena de mort si se detenia en cap lloc de moros. Així s'escapà Ramón d'aquell perill, embarcant-se cap a Génova. Però una tempestat rebaté la nau contra les costes de Pisa, salvant-se del naufragi ell sol amb un altre, tots nuus, aferrats a una post.

Els pisans el reberen amb gran acatament, i un ric ciutadà li donà posada. Aquí escrigué alguns tractats, en el convent de Predicadors, i ademés intentà armar una creuada per la conquesta de Terra Santa, obtenint del govern d'aquella república, cartes de recomenació p'el papa i cardenals. Passant per Génova conseguí igual interès de part del genovesos, logrant ademés amb sa predicació caldetjant, la promesa de 30.000 florins que li oferiren les dames de la ciutat. Seguint el seu camí passà per Montpeller i arribà a Avinyó on residia Sa Santedat. Però, fracassada la seva tentativa, anà a Paris i ensenyà la seva *Art* qui meresqué l'aprovació de 40 professors de l'Universitat, qui declararen que la seva doctrina, no sols se basava en raons filosòfiques, sino i principalment en principis i regles de alta teologia. (1309).

An aqueix temps la poderosa activitat del mestre tengué un altre objecte on aplicar-se, o sia, a combatre l'averroïsme, i an aqueixa empresa hi dedicà, com solia fer, tota la llum de sa intel·ligència i totes les energies de sa voluntat, disputant de paraula, controvertint per escrit, pelegrinant amb zel apostòlic, i interessant en defensa de la veritat els monarques i prínceps cristians.—Plau a la imaginació seguir aquella figura mediterrània, digna de les llegendes escandinaves, amb sa gran barba blanca, barba florida, en moviment incessant i ràpid com el de l'oronella, vagant a l'impuls instintiu de la força d'amor, encalçant un ideal massa primerenc per l'època, però que els sigles a venir demostrarien que no era utòpic, sino una intuïció claríssima, una visió de profeta que s'havia de realitzar al cap de centúries.

Quant el papa Climent V convocà concili general a Viana per dia 1er. d'octubre de 1311, el mestre, corporalment gastat per una vida llarga de dies (79 anys) i de treballs, sentí encara tota la revivalla de les ardors juvenívols, i en ales del seu zel, partí cap a Viana, amb l'objecte de exposar els seus plans esmençats i reduïts a capítols, i aconseguir-ne de l'Assamblea, la immediata realització.—El seu pensament vastíssim, en substancia era el meteix concebut a ran del seu convertiment, però ampliat en quant a la organització: 1er. Alçar una creuada de les intel·ligències per esvaïr l'error i propagar la veritat de la Fé catòlica, fundant escoles de llengües on se formassen missioners evangèlics. 2^a. Armar una creuada militar per conquerir la Terra Santa, reduint a una sola les distintes ordes militars existents a les hores, i que els seus cavallers no cedissen fins haver recobrats els Sants Llocs i assegurar-ne la seva conservació. 3er. Impetrar remei prompte i eficaç contra les errors de n'Averroes, qui se difonien extraordinariament amb gran perjudici dels cristians, per lo qual compongué varis tractats, i senyaladament el *L. de Natali* que dedicà a Felip el Bell, i en el que combatia l'averroïsme sense pietat, amb gran abundor de raons filosòfiques i teològiques.

En el concili hagueren raó d'alguns dels capítols del mestre, i proveïren en teoria segons la solució per ell proposada; sense obtenir-ne gaire resultats pràctics. Respecte de l'averroïsme no se determinà res expressament, fins docents anys després, (1512) el Concili V de Latràn feu justícia a la videnca d'en Lull, resolgent la qüestió segons la ment del mestre. Altres punts quedaren sense estudi i sense resolució.

L'any següent (1312), trobam altre volta aquell apòstol a Montpeller: d'aquí vengué a Mallorca on seguí escrivint; anà després a Messina l'any 1314, tornà seguidament a Mallorca, i d'aquí passà a Bugia, recomenat al rei de la terra p'en Jaume II d'Aragó, i on tenia escrits *quinze* tractats nous l'any següent, gons manifestava ell meteix a dit rei d'Aragó, per carta en que demanava li enviàs un fratre menoret per que les hi traduis al llatí.

I ara, permeteu-me cloure aquesta mal engirgolada biografia sens aclarir els últims dies d'aquella vida admirable i portentosa; car si bé es veritat que no hi ha dubte sobre el martiri que patí per Jesu Christ, documents trobats fa poc a l'Arxiu de la Corona d'Aragó, units a la data de «desembre de 1315» que porten dos dels seus llibres, ens obliguen a suspendre el judici sobre la data tradicional de la seva mort posada a «29 de juny de 1315»; i encara, sobre el lloc on morí, ja que una nota posada al peu d'un manuscrit, qui se guarda al British Museum de Londres i que tenim fotocopiada, diu que morí a Mallorca l'any 1315; si bé es veritat que la paraula «Mallorca» pot-ser que no impliqui la materialitat de l'illa, sino que's pot ben entendre l'illa, i ses costes, no pugnant amb la tradició qui afirma que morí dins mar a la vista de Mallorca.

Secció local

Es nostro respectable amic i benivolunt compatriota Rnt. P. Juan Domenge, C. M., després de dedicar-se per espai d'uns quants anys a donar missions p'es pobles i ciutats de Catalunya, i de desempenyar càrrecs d'importancia a sa Casa de la Missió de Rialp i a sa de

Barcelona, fons destinat p'els seus superiors a sa República del Perú, a on anà acompanyant el primer Bisbe de sa Diòcesi de Puno, que s'acabava de fundar. Coneguent aquest Rdm. Bisbe es mèrits i s'aptitud del P. Domenge el va nomenar Canonge i Rector Arxipreste d'aquella nova Catedral.

Donam an el M. I. P. Demenge s'en-horabona més coral, i la feim extensiva a ses seues germanes i demés familia.

Dià 23 contragueren matrimoni es nostro amic don Miquel Marcó i Mas i la distingida Sta. doña Francisca Ferrer i Mestre. Donà sa benedició nupcial el Rnt. don Artemi Massanet Pre. parent de sa novia, essent padrins per part d'ella es seu germà don Antoni i es seu tió don Bartomeu Ferrer, i de part d'es novii es Jutge de 1.ª Instancia don Fernando Vara i es seu germà don Bartomeu Marcó.

Que Deu concedesca felicitat completa an aquest novell matrimoni.

Diumenge tenguem es gust de saludar es *Campeó Globe-Frotter-Rumano* Demetri Dann, que vengué a Manacor per visitar ses Coves des Drach. Dona sa volta an el mon, a peu sempre que és possible, i ha trescades ja 49 nacions. Mos va contar moltes coses des punts que ha recorregut, i mos parlà des tros que li falta per acabar de recorre el mon amb sis anys, per gonyar es cent mil francs que estan promesos an es qui fassi aquesta fantasia.

Es un jove d'uns 25 anys i sab parlar dotze llengos, entre elles es castellà. Mos va dir que l'Emperador del Japó li té preparada una plassa d'interpretador per quant haja acabada sa seua excursió.

Dià 28 morí repentinament En Melción Gelabert (a) *Cassolí*, que feia de forner. Tenia uns 50 anys de edat i era pare de familia. ¡Que el vejem a la Santa Glòria!

Es mateix dia sedesencadenà un fort temporal d'aigo i trons i llamps, i ferint un d'ells a Ca Mestre Antoni *Pabordo* des carré del Príncep, no havent-hi res de nou, gracies a Deu.

Dissapte passat comensà en es Convent sa devoció des *Quinze Dissaptes* a honra i gloria de la Mare de Deu del Roser. Aquest exercici se continuarà cada Dissapte hora-baixa. Es confreres del Rosari poren gonyar indulgencia plenaria tres Dissaptes; es qui no són confreres solament guanyen indulgencia plenaria un Dissapte. Se recomana a tots que assistesquen an ets ensais des canticos que hi ha cada dia després dei Rosari.

Demà, Diumenge, se celebrarà sa festa de Sant Teòfil també en es Convent, a on se guarden ses reliquies d'aquest màrtir de Jesucrist. Anit hi haurà Completes cantades i demà Ofici solemne amb sermó. Es de-capvespre se farà sa processó del Rosari corresponent an es primer Diumenge de mes. Estará exposada a sa veneració des feels una relliquia del Sant Màrtir.

A sa Iglesia de la Santa Familia demà, còme primer Diumenge, hi haurà recés espiritual. A les 10 des matí i a les quatre des capvespre meditació i plàtica.

Per acort del Il.lm. Ajuntament s'ha destinada una cantidad per fer una bandera nova per dita Corporació. ¡Beníssim!

Se fa a sebre que qui no vol que ses garbes arribin a verdetjar les ha de desfer, per que per dedins treuen moltes de rels.